

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 146

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"וַיֵּצְאוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה"

"אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן"
מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

ליטמא פותחין לו, בא ליטהר מסייעין אותו" (יומא לח:). וצריך לומר, שכפי מדת הבא ליטהר, כך מסייעין בידו. איתא בגמרא: 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו, שנאמר: "צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו" (תהלים לו) ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו, אינו יכול לו' (קרושין ל:). והנה יש שני מיני יצה"ר:

יש יצה"ר הטבעי היינו: המדות החומריות שבאדם, 'הקנאה התאוה והכבוד' ותולדותיהם שהם רבים מאד.

ויש יצה"ר הרוחני שהוא מלאך ועליו אמרו: 'הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות' (ב"ב טז). הוא יצר הרע - שמסית את האדם לחטא. הוא שטן - שעולה אח"כ ומסטין עליו לפני כסא הכבוד. הוא מלאך המות - שמקבל רשות ויורד ונוטל נשמתו.

בני אדם חוטאים בעיקר ביצה"ר הטבעי שלהם כי הם הולכים אחרי טבעם, בקנאה בתאוה וכבוד וכדומה, 'בעיר זה שמהלך אחר סיחה נאה' (ב"ב עח:). אבל הצדיקים יגעים ועמלים בשבירת המדות ו'נפש עמל עמלה לו' (משלי טז). 'ארח חיים למעלה למשכיל' (משלי טו). לעקור הרע אשר בקרבו ולנטוע בלבו: 'את החיים ואת הטוב' (דברים ל).

מכל מקום, עדין יש לפניו מלחמה נוראה עם יצה"ר הרוחני שהוא: מלאך למעלה מן הטבע ויצה"ר זה הוא אכזרי מאד. ככתוב: "צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו" (תהלים לו). אינו מסתפק להכשיל את הצדיק באיזה מנהג קל, או מדת חסידות, המשך בעמ' 2 <<<

וח"ו שלא יגרום חלול השם בהנהגתנו, לאמר: הנה 'עם ה' אלה' ומהישיבה והלמוד "יצאו" וכבר אחז"ל: 'שיהא שם שמים מתאהב על ידה, שיהא אדם קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ודבורו

בנחת עם הבריות... ובזמן שאדם קורא ושונה ואין דבורו בנחת עם הבריות ואין מתנו בשוק נאה בשוק ואינו נושא ונותן באמונה, מה הבריות אומרות עליו?.. (יומא פו:).

הבריות אינם באים לבחון את לומדי התורה ושומרי המצוות אם יודעים ללמוד או לא, הם רק מסתכלים על הנהגתם; 'אם דבורו בנחת עם הבריות ומקחו ומתנו בשוק נאה ונושא ונותן באמונה. מה הבריות אומרים עליו? אשרי פלוני שלמד תורה, אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה! אוי להם לבני אדם שלא למדו תורה! מי שדבורו בנחת עם הבריות אל יחשוב שעי"כ יזולו בו, אדרבה, בזה ימצא חן בעיני הבריות ו'יהא שם שמים מתאהב על ידו'.

עוד אחז"ל: 'מאי דכתיב, (משלי ג) 'אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן? בא

יש להתבונן: משום מה סיים הכתוב: "וַיֵּצְאוּ... מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה"? הרי בתחילה כתוב: "וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" והיה די שיאמר: "וַיֵּצְאוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" וידענו ממילא שיצאו "מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה"?

אמר החכם: 'אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן' (משלי ג). ופירש רש"י: "אם ללצים הוא יליץ" - אדם נמשך אחריהם, לסוף אף הוא יהיה לץ עמהם. 'ולענוים יתן חן' - אם לענוים יתחבר, סוף שיתנו מעשיו חן בעיניהם של בריות'.

וזה מה שנאמר כאן: "וַיֵּצְאוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", כלומר: שהכירו עליהם ש"יצאו מלפני משה" כי הנה אדם יוצא ממקום אחד ואין אנו יודעים מהיכן יצא, אבל אם רואים שהוא מתנועע ואינו הולך ישר, סימן הוא שיצא מבית מרוח, שתה יין ונשתכר.

וכן במדה טובה המרובה, כתיב: "וַיֵּצְאוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה" ללמד שאפילו לא היו לומדים שם, אלא רק עמדו לפני משה, כבר קבלו יראת השם בקרבם והיה חן נסוך על פניהם להכיר כי יצאו מלפני משה וזהו: "וְלַעֲנוּיִם יִתֵּן חֵן". וק"ו בן בנו של ק"ו שלמדו אצל משה רבינו תורה שקבל מסיני, מה נהדר היה מראיהם ותהלוכותיהם אף כשיצאו מלפני משה בכל פסיעה ופניה שלהם.

מעתה יש לדעת, גם אנו, צריך להיות ניכר עלינו ביציאתנו מבתי המדרש והכוללים, ממקום התורה הקדושה, צריך שחן יהיה נסוך על פנינו והדר סביבותנו, בכל תנועה שלנו צריך שיהיה קדוש השם

אלא: "מבקש להמיתו" ממש בעון ופשע אשר לא יוכל לקום ח"ו! אלא, ש'ה' לא יעזבנו בידו" (תהילים לו). ועל יצה"ר זה אחז"ל: 'ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו, אינו יכול לו' אין לך שום צדיק, שיוכל לנצח את יצה"ר הרוחני בלי עזר ה'.

והגר"א ז"ל שאל: מה הוסיפו כאן חז"ל יותר מהמקרא, שאמרו: 'אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו, אינו יכול לו' והרי, גם הכתוב אומר כן: "צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו - ה' לא יעזבנו בידו?" (תהילים לו).

ותירץ הגר"א: דחז"ל פירשו הכתוב; 'ה' לא יעזבנו בידו' - אימתי "לא יעזבנו בידו"? דוקא אם האדם כבר עמל בכל כחותיו ולחם עם יצה"ר ולא יכול לו, אז 'הקדוש ברוך הוא עוזרו' ו"לא יעזבנו בידו"! משא"כ, כל זמן שיש עוד לאדם ללחום בכחות עצמו, אומרים לו מן השמים, קודם צא למלחמה אתה לבדך ואח"כ תקבל עזר משמים.

והיינו מה שאמרנו: כי המלחמה הזאת היא מלחמה אכזרית מאד והצדיקים מתיגעים בה הרבה עד שאמרו במדרש: 'מפני מה נגזרה מיתה על הצדיקים? אלא, כל זמן שהצדיקים חיים, הם נלחמים עם יצרן, כיון שהם מתים הם נחין, הה"ד: "וְשֵׁם יִנְחוּ יִגְיעֵי כַח" (איוב ג). דיינו, מה שיגענו' (מדרש רבה בראשית ט ה).

והרי נוראות ישמיעונו חז"ל כאן: שהצדיקים יגיעים כל כך במלחמתם עם יצה"ר "כיון שהם מתים - הם נחין" ואומרים: 'דיינו, מה שיגענו!' כזאת היא מלחמת היצר! עכ"פ, יש מציאות של עזרה משמים לחלץ את האדם מצפוני יצה"ר הרוחני, בשעה שהוא כורע תחת משאו ומבקש המיתו והצדיק נושא עיניו למרום ומתחנן וצועק:

"הושיעני אלקים כי באו מים עד נפש" (תהילים סט). ואז הקב"ה עוזרו ולא יעזבנו ליפול ח"ו בידו של היצה"ר.

אבל יש גם מציאות אחרת של סיעתא דשמיא, זהו מה שאמרו: 'בא ליטרה מסייעין אותו' כי עד עכשיו נטמא במדותיו וטבעיו החומריים שנקשר אליהם ובעונותיו טמס לבו ונפשו ועתה הוא 'בא ליטרה' באמת, עם רצון חזק לשוב בתשובה, אבל עונותיו משכבר החלישו אותו מאד ואין בו כח להתגבר על יצרו, אם במידות 'הקנאה התאוה והכבוד', או גאווה, כעס, שנאת הבריות ולשון הרע. ומה יעשה וחולה אנוש הוא, נופל תחת משא טבעו ומדותיו ואינו יכול לעמוד על רגליו ומקירות לבו צעוק יצעק אל השי"ת: "הוציאה ממסגר נפשי"!

(תהילים קמב).

ה'מסגר' הן המדות שסוגרות על האדם שלא יוכל 'לעלות מתוך פחת מעשיו ולנוס מפח פשעיו' והקב"ה חוקר לב ובוחר כליות ויודע כי באמת ובתום לב רצונו לשוב אליו, "שָׁמַע אֲשַׁמַּע צַעֲקוֹתוֹ" (שמות כב). ויושיעו, יתירנו ממוסרי מדותיו ויוציאו מעבדות לחרות עולם. וכמ"ש השערי תשובה: 'כי יעזור ה' לשבים כאשר אין יד טבעם משגת' (שער א א).

כאן העזרה היא אחרת משל הצדיק, כי שם מסייעהו השי"ת ממש, שמשותף אתו לישא משאו ולעמוד נגד יצה"ר הרוחני. אבל כאן יחדש השי"ת בקרבו רוח טהורה להשיג מעלת אהבתו ית', שכל המדות הסוגרים על האדם מליכנס בשערי הקדושה הוא מסכה אחת! שאדם אוהב את עצמו ומשום כך הוא מתאוה לכל דבר, מקנא בזולתו ומתכבד בקלון חבריו, אבל כשירצה לשוב באמת, יעזרהו ה' ויחדש בקרבו אהבת השי"ת.

'אין הקדוש ברוך הוא בא בטרונא עם בריותיו' (עבודה זרה ג). וברא באדם טבע רוחני כנגד טבע הגשמי, 'זה לעמת זה עשה האלקים' (קהלת ז). וכשם שבטבע הגשמי - זה היצה"ר האדם אוהב את עצמו, כך בטבע הרוחני - והוא יצר הטוב שבאדם, טבוע בנפשו לאהוב את השי"ת. אלא, שעונותיו טמאו את נפשו וטמטמו לבו שלא ירגיש 'אהבת השם' ויפנה רק אל 'אהבת עצמו', אבל כשיזכה ויחדש ה' את מעלת אהבתו בקרבו, אז יראה בעצמו כמה נתרחק ועד היכן הגיע, יפיל מעליו אהבת הגוף ותאוותיו, ישבור רצונותיו הטבעיים ויתיר מוסרי תענוגיו "וישב אל ה' וירחמהו ואל אלקינו כי ירבה לסלות" (ישעיה נה). וזהו מ"ש השערי תשובה ז"ל: 'כי יעזור ה' לשבים' שיעזור אותם לשוב ולהתקרב אליו ע"י חדוש אהבתו בקרבם, אבל לשבור הטבע ולעקור המדות הרעות אשר הלכו אחריהם עד כה, כל זה הם לבדם יעשו. (לב אליהו).

"והנשאם הביאו את אבני השם ואת אבני המלאים לאפוד ולחשן" (שמות לה כז).

וברשי"י: "והנשאם הביאו" - א"ר נתן: מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחלה ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחלה? אלא כך אמרו נשיאים: 'יתנדבו צבור מה שמתנדבין ומה שמחסרין אנו משלימין אותו'. כיון שהשלימו צבור את הכל, שנאמר: 'והמלאכה היתה דים'

(שמות לו). אמרו נשיאים: "מה עלינו לעשות"? הביאו את אבני השם.. לכך התנדבו בחנוכת המזבח תחלה. ולפי שנתעצלו מתחלה, נחסרה אות משמם; "והנשאם" כתיב עכ"ל.

מזה הננו למדים כמה גדול הפגם של עצלות, דהנה הנשיאים אמרו דבר בטעם: "יתנדבו צבור מה שמתנדבין ומה שמחסרין אנו משלימין אותו" ולא היתה כונתם להשתמט ח"ו, אלא רק הבוחן לב וחוקר כליות יודע שחשבונם נבע מעצלות, בבחינת; 'הקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה' (יבמות קכא:). ונמצא אצלם, חוט השערה של עצלות! שמזה נובע כל הסברות של; "אנו משלימין אותו".

בדרך זה מבאר המסילת ישרים פ"ו וז"ל: 'והוא אינו רואה, שאין הטענות ההם והטעמים ההם, נולדים לו מפני שקול דעתו, אלא, ממקור עצלותו הם נובעים, אשר בהיותה, היא גוברת בו, מטה דעתו ושכלו אל הטענות האלה, אשר לא ישמע לקול החכמים ואנשי הדעה הנכונה. הוא מה ששלמה צווח ואומר: "חכם עצל בעיניו משכבה משיבי טעם" (משלי כו).

ובכ"ז קבלו עונש חמור שיחסר אות יו"ד משמם בתורה הנצחית שלא תהא מוחלפת. זאת אומרת; קנס לעולם ועד על עצלות דקה מאד! כ"ש, כמה מסוכנת עצלות פשוטה וגדולה.

והנה לכאורה לא מובן למה נחסרה אות משמם על שנתעצלו? איפה המדה כנגד מדה?

ואפשר לומר על פי דברי המסילת ישרים בענין הגאווה וז"ל: 'הנה ימצא גאה אחד, שיחשוב בלבו שכיון שהוא ראוי לתהלה והוא מיוחד ורשום במעלתו כפי מחשבתו, ראוי לו גם כן, שיתנהג בדרך מיוחד ורשום בכבוד רב, בין בלכתו, בין בשבתו, בין בקומו, בדבורו ובכל מעשיו. לא ילך, אלא בנחת גדול, עקבו בצד גודלו, לא ישב, אלא אפרקדן, לא יקום, אלא מעט מעט, כנחש, לא ידבר עם הכל, אלא עם נכבדי העם וגם ביניהם לא ידבר, אלא מאמרים קצרים כמאמרי התרפים וכל שאר מעשיו' (פ' יא). עכ"ל.

למדים מדבריו: שאדם יכול להתנהג כעצלן בכבודות וזה בא ממדת הגאווה ואפשר לומר שלזה רמזו חז"ל: 'לפי שנתעצלו מתחלה נחסרה אות משמם' (רשי"י לה כז). וכתוב: "והנשאם" לשון: התנשאות וגאווה! שהתגאו בזה והתנהגו בעצלות ולא קיימו בעצמם; 'זריזין מקדימין למצות'. ■

מחשבה "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל"

למה האריכה התורה בפרשת המשכן וחזרה עליה חמש פעמים? (רבנו בחיי)

מועד ולכפר על בני ישראל ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקדש" (במדבר ח) והכל דרך חבה ומעלה. ודרשו רז"ל: למה זה דומה? 'למלך, שמסר בנו לפדגוגו (למלמד) והיה מבקשו אצלו בכל שעה ואומר לו: "אכל ברי? שתה ברי? אזל ברי לבי ספרא? הדר ברי מבי ספרא?" (האם אכל בני? ושתה? והלך לבית הספר? והאם, חזר מבית הספר?). וכן דרשו רז"ל: במה שהאריכה תורה בספור אליעזר שכל דבריו כפולים. אמרו: 'פה שיחת עבדי אבות לפני הקב"ה, מתורתן של בני. שהרי פרשת אליעזר כל דבריו כפולים ובשנים ושלשה דפין היא' וכמה מצוות בתורה תלויות באות אחת ובתיבה אחת 'והן הן גופי תורה'. ■

המשכן ודרך חבה כשם שמצינו שהזכיר הכתוב חמשה פעמים ישראל בפסוק אחד

בסדר ב'העלותך' הוא שכתוב: "וַאֲתָנָה אֶת הַלֵּוִיִּם נְתָנִים לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְעַבְדֹת אֶת עֲבֹדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶהֱלֵךְ"

אם תסתכל בסדרים אלה תמצא מעשה המשכן וכל כליו נזכר שם הרבה פעמים, הקב"ה הזכיר למשה שני פעמים, תחלה הזכירו בפרט, בסדר 'ויקחו לי'. וחזר והזכירו דרך כלל ב'כי תשא' בפרשה "רָאָה קְרָאתִי בְשֵׁם". שלישית, הוא שהזכירו משה עתה לכל ישראל בדרך כלל, רצוה אותם עליו באמרו: "וְכָל חֶכֶם לֵב בְּכֶם יָבֹאוּ וַיַּעֲשׂוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה': אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶת אֹהֶלוֹ רִבְעִית הוּא, ספור התורה אחר מעשה, הוא שכתוב: "וַיַּעֲשׂוּ כָל חֶכֶם לֵב בְּעֵשִׂי הַמְּלָאכָה" והזכיר על כל דבר ודבר: 'וַיַּעֲשׂוּ, וַיַּעֲשׂוּ, חמישית, אחר שנשלמה כל המלאכה בפרשת "ויביאו את המשכן אל משה" (שמות לט). והיה הענין להזכירו חמשה פעמים הכל למעלת

רמז

"ולהורת נתן בלבו"

פעמים נזכרת בתורה המילה: 'ולהורת' והיא באה להורות

"ולהורת נתן בלבו" אם הקב"ה בירך אותך בחכמה וברעות, אל תחזיק אותם רק לעצמך, אלא "ולהורת את בני ישראל" עליך להפיץ את התורה בעם ולהורות אותה כמה שיותר. ■

שתי פעמים מוזכרת בתורה המילה 'ולהורת'. פעם בפרשת 'ויקהל' שבה נאמר: "ולהורת נתן בלבו". ופעם: "ולהורת את בני ישראל" (ויקרא י'א). אומר בעל 'ספר הדרוש': ששני הפסוקים משלימים זה את זה.

עלי הגיון

"לא תבערו אש"

טעם נוסף להדלקת נרות בערב שבת

ישראל טעם נוסף להדלקת נרות שבת, מלבד זה מוכר והשגור שהם באים להרבות שלום בית. בנרות, נועדו גם הם להוציא מלבם של צדוקים ולהוכיח במעשה, כי אין כל איסור להבעיר אש מערב שבת ולהותירה לשבת. ויש שאמרו: כי מכאן לקח הגאון מוילנא את מנהגו להרבות בנרות שבת כמה שיותר, שכן בקצירת העומר נאמר בגמרא: (יבמות סה.) שכל תושבי העיר היו מתכנסים במוצאי יום טוב, והיו קוצרים 'בעסק גדול.. כל כך למה? מפני הבייתוסים שהיו אומרים אין קצירת העומר במוצאי יו"ט'. גם בנרות שבת מרבנים כדי להוציא מלבם של צדוקים. ■

כידוע טענו הצדוקים כי אין להדליק אש מערב שבת ולהשאירה דולקת בשבת וסמכו את טענתם לפסוק: "לא תבערו אש בכל משבתכם ביום השבת" (שמות לה ג). בספר 'מגיד משרים' של ה'בית יוסף' הוא כותב: כי דוקא הפסוק הזה מוכיח את ההיפך וסותר את טענת הצדוקים. למה נאמר בו: "לא תבערו אש בכל משבתכם ביום השבת" ולא: 'בשבת' סתם? הוספת המילה: 'ביום' לא באה, אלא ללמד אותנו, כי ביום השבת אסור להדליק אש, אבל להשאיר מערב שבת מותר ומותר. ולהוציא מלבם של צדוקים. על בסיס הסבר זה, מצאו כמה וכמה מחכמי

פרשת 'ויקהל-פקודי'

"וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"

"ויקהל משה" ... אם משה רבנו היה ענו מכל האדם למה שלח שליח לאסוף את כולם

שלפנינו: "כל עדת בני ישראל" - את כל התכשיטים, כל הלימודים והחידושים בתורה שמישהו יגיד אי פעם, ידע משה רבנו.

ירד מגדולתו, מדוע לא הלך בעצמו לאסוף את העם? התשובה: הקב"ה אמר: "סלחתי פְּדָבְרָךָ". כלומר: החזיר אותו לגדולתו.

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיוחד ל'גנזי המלך'

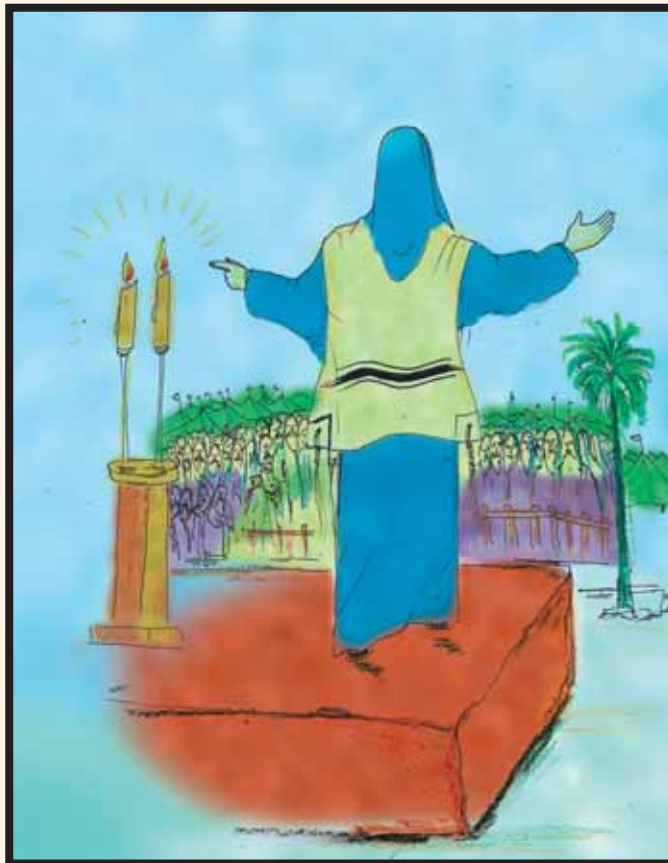
"ויאמר אלהם אלה הדברים אשר צוה ד' לעשות אתם" (שמות לה א).

לכן אומר רש"י: 'למחרת יום הכפורים כשירד מן ההר' שאז חזר לגדולתו ושוב הריהו בבחינת מלך, לכן שלח שליח 'והוא לשון הפעיל, שאינו אוסף בידיים אלא הן נאספים'. כלומר: משה רבנו לא היה צריך לבוא בעצמו ולקרוא לעם, אלא היו נאספים על פי דיבורו, הוא שלח שליח והשליח אסף את כולם.

שואלים המפרשים: מדוע דוקא כאן הקהיל משה את כולם? מה המיוחד במצוה זו יותר משאר המצוות שבהן לא הקהיל את כל העם?

יש לכך כמה תירוצים:

האלשיך אומר: שמכיון שהמשכן בא לכפר על מעשה העגל והואיל ומעשה העגל היה ב'הקהל', לכן גם כאן היה צריך 'הקהל' כדי לכפר עליו. האור החיים הקדוש אומר: ש'ויקהל' כאן נועד, כדי להרגיע את האנשים, הואיל וראו "כי קָרַן עוֹר פָּנָיו" של משה רבנו, הם נבהלו ופחדו ממנו. לכן הקהיל אותם משה להראות להם שהוא נשאר אדם בשר ודם.

הרב יהודה צדקה זצ"ל אמר: משה רבנו בא לצוות כאן על מצות שבת ככתוב בפסוק הבא: "שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לְכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן לַד' " ורצה להורות כי, עיקר השבת ניתנה לישראל לא לשם אכילה ושתייה, אלא כדי שיתאספו קהילות קהילות לשמוע דברי תורה ודרשות בהלכה ובמוסר מפי הרב. לכן, כדי להשיענו זאת, אמר משה את מצות השבת ב'הקהל'.

נאמר בתפילת השבת: 'שְׁמַחוּ

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" (שמות לה א).

מובא בספר 'ציצים ופרחים' שנכתב ע"י רבי יעקב בנו של ה'בן איש חי': 'עדת' מלשון: עדי, תכשיט. אמרו חז"ל: שכל מה שתלמיד עתיד לחדש, הכל ניתן למשה בסיני. רמז לכך בפסוק

כתוב שמשה רבנו היה "ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" (במדבר יב ג). ואילו כאן אנו רואים שעם כל ענוותנותו הוא שלח שליח לאסוף את כולם. לעומתו, שמואל הנביא הלך מעיר לעיר לדון את ישראל ואח"כ היה חוזר לביתו, ככתוב: "ויתשבתו הרמתה כי שם ביתו" (שמואל א ז ז).

אם כך, לכאורה שמואל היה ענו יותר משה!?

יש לומר: שמשה רבנו היה מלך ו'מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול'. לכן היה חייב לשלוח שליח. אבל שמואל הנביא היה תלמיד חכם ותלמיד חכם 'שמחל על כבודו כבודו מחול' ולכן היה יכול ללכת מעיר לעיר.

אך קשה, הרי הקב"ה הוריד את משה רבנו מגדולתו וכבר לא היה מלך, שהרי אמר לו: "לָךְ רֵד" (שמות לב ז), ודרשו חז"ל: (ברכות לב). 'אמר לו הקב"ה למשה: רד מגדולתך'.
יש לומר: שזו גופא כונת דברי רש"י על הפסוק: "ויקהל משה" שהרי אם משה

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

לקחו מזמנם ועל חשבונם. ולכן נאמר: **וְהָם** ועושי המלאכה **הִכִּיאוּ אֵלָיו עוֹד נְדָבָה** איזו נדבה? **בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר** שבאו מוקדם בבוקר על חשבונם.

"אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה עֲבַדְתָּ הַלְוִיִּם" (שמות לח כא).

אומר ה'צִיצִים וּפְרָחִים: התורה מדגישה: **"אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה"** כי התורה רצתה להשמיענו שאדם לא ירתע מלהיות קצת עסקן, למרות שלא תמיד זה נעים ומכובד. וזה לשונו: 'רמז בזה שאל ימנע אדם את עצמו להיות גבאי צדקה וממחלקי צדקה, הגם שהוא גדול וחשוב בדור באומרו שמגיע לו זלזול מן הנותנים ומן המקבלים. צא ולמד ממשה רבנו ע"ה, כי מי לנו גדול ממשה ואלעזר ואיתמר שהיו גדולי הדור ונתמנו להיות פקידים בנדבת המשכן. וישא קל וחומר בעצמו שאינו נחשב ליתוש בפני אריה וגם אם יהיה עליו טורח ומשא כבד לא יקוץ בזה וגם אם נוגעים בכבודו, אל יחוש כי בזה שכרו כפול ומכופל'.

"כָּל הַזֶּהָב הָעֲשׂוּי לְמִלְאָכָה בְּכָל מְלָאכַת הַקֹּדֶשׁ" (שמות לח כד).

אומר ה'צִיצִים וּפְרָחִים: כל הפועלים והאומנים שעסקו במלאכת המשכן, עשו הכל לשם שמים. דבר זה רמוז בפסוק: **"כָּל הַזֶּהָב הָעֲשׂוּי לְמִלְאָכָה בְּכָל מְלָאכַת הַקֹּדֶשׁ"**.

הכל עשוי במלאכת קדש, עם כל הכוונת לשם שמים, ולא לשום פניה אחרת ח"ו.

"בְּקַע לְגִלְגָּלֹת מַחְצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ" (שמות לח כו).

שואל ה'צִיצִים וּפְרָחִים: למה הכוונה במילים: **"בְּקַע לְגִלְגָּלֹת"**? **"בְּקַע"** הן אותיות עקב. **"לְגִלְגָּלֹת"** הכוונה: לראשי העדה. רמז יש כאן: שאם אדם זכה להיות מראשי העדה, עליו להיות שפל ועניו ולהרגיש עצמו כמו עקב. ■

נהיים רעבים יותר ורוצים להתענג ממנה עוד ועוד.

"וַיִּצְאוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה" (שמות לה כ).

מדוע מודיע הפסוק כי **"וַיִּצְאוּ.. מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה"**, הרי הוא זה שהקהיל אותם שיבואו לפניו ובודאי שיצאו מלפניו?!

התשובה: לאחר שנתקהלו אצל משה כבר לא היו כפי שהיו קודם לכן, ההשפעה ניכרה עליהם, ראו עליהם שיצאו **"מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה"** כי נראו אחרת מכפי שהיו קודם שבאו לפניו. היה אפשר להבדיל בין מי שיצא מלפני משה לבין מי שיצא מלפני בלעם.

בספר 'שימוש חכמים' (עמ' ק) מסופר: על הגאון הרב אהרון קוטלר זצ"ל שהיה פעם באנגליה. סיפרו לו שלידי לונדון יש יהודי שכל חייו מוקדשים לתורה ולגמילות חסדים. מייסד שיעורי תורה, מקים מוסדות צדקה וחסד. כשפגש אותו הרב שאלו: "מאיפה יש לך הכחוח? מאיפה יראת השמים הגדולה שיש לך?"

ענה לו: "זכיתי לראות את הגאון רבי ישראל סלנטר, ומהכח הזה אני חי ופועל כל הזמן".

אמר רבי אהרון קוטלר: "שאינו מפסיק להתפעל ממעשה זה. אותה התרגשות שאותו פלוני התרגש פעם אחת מראיית פני הצדיק, העניקה לו כחות עצומים להקמת עולה של תורה לאורך שנים"

"וַיִּקְחוּ מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה אֶת כָּל הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הִכִּיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִלְאֲכַת עֲבַדְתָּ הַקֹּדֶשׁ לְעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהֵם הִכִּיאוּ אֵלָיו עוֹד נְדָבָה בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר" (שמות לו)

מי הביא **"עוֹד נְדָבָה"** ומדוע צריך אותה?

אומר ה'פְּנִינִים יְקִירִים: כל מי שנתן, נתן. ואלה שעבדו, מה הם הביאו? למדנו: שבעל מלאכה כשהולך לעבודה, הרי זה על חשבון בעל הבית. וכשחוזר מן העבודה, הרי זה על חשבוננו. אלה שעבדו במשכן רצו לתת תרומה ומה הם נתנו? את זמן ההליכה לעבודה

במלכותך שומרי שבת וקוראי ענג. עם מקדשי שביעי. כלם ישבעו ויתענגו מטובך'

שואל רבי יהודה צדקה: **'כָּלֶם יִשְׁבְּעוּ וִיתַעֲנְגוּ מִטוֹבְךָ** - כיצד אפשר להמשיך ולהתענג לאחר שכבר שבעים?!

והוא מביא את דברי 'ההפלאה' הגמרא ושואלת (ברכות כא): **'מִנֵּין לְבִרְכַת הַמְּזוּן מִן הַתּוֹרָה? שֵׁנָאֵמַר: 'וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ'** (דברים ח). **'מִנֵּין לְבִרְכַת הַתּוֹרָה לִפְנֵיה מִן הַתּוֹרָה, שֵׁנָאֵמַר: 'כִּי שֵׁם ד' אֶקְרָא הָבו גְּדֵל לְאַלְקִינוּ'** (דברים לב ג). ושואלת הגמרא (ברכות מח): **'מִנֵּין לְבִרְכַת הַמְּזוּן לִפְנֵיה? אומרת הגמרא: קל וחומר מברכת המזון שלאחריה. ומה כשהוא שבע, מברך, כשהוא רעב, על אחת כמה וכמה!'**

והנה, לגבי ברכת התורה לפניו למדנו מהפסוק: **"כִּי שֵׁם ד' אֶקְרָא הָבו גְּדֵל לְאַלְקִינוּ"**. אך מנין שיש לברך ברכת התורה לאחריה?

במזון, לפני שאדם אוכל הוא רעב, אך לאחר שסיים לאכול נגמרה ההנאה מהאוכל. כלל זה נכון לגבי כל הנאה גשמית כשנגמרה ההנאה מן הדבר, אין יותר חשק לדבר. ולכן, אסתורה אמרה שלאחר האוכל, כשאין יותר חשק, יש לברך, קל וחומר שצריכים לברך תחילה, כשיש את כל החשק.

אולם בתורה וברוחניות זה בדיוק ההיפך: אדם שלא למד הוא שבע, אבל כשהוא מתחיל ללמוד הוא מגלה עד כמה עדין אינו יודע והתיאבון הולך ומתגבר. כשאדם מתחיל ללמוד, אז מתחיל להיות רעב.

רוחניות הפוכה מהגשמיות. וממילא דין ברכת התורה לאחריה נלמד מקל וחומר מברכת המזון: אם מברך ברכת המזון כשהוא שבע וקל וחומר שמברך כשהוא רעב, נמצא, שלגבי ברכת התורה שהפסוק אומר שיש לברך לפניו כשהוא שבע, קל וחומר שיש לברך לאחריה כשהוא רעב!

יודע על הרב אהרון קוטלר זצ"ל: שבזמן ההפצצות בירושלים התחבא תחת השלחן יחד עם כולם. כולם צרחו צרחות אימים ואילו הוא ביקש: "רבוננו של עולם, עוד לא גמרתי את הש"ס!" אומר רבי יהודה צדקה: כך זה בדבר רוחני. ככל שהאדם שבע יותר, כך בעצם נהיה רעב יותר, ולכן השבת שנתנו לנו הקב"ה, שהיא רוחנית, **'כָּלֶם יִשְׁבְּעוּ וִיתַעֲנְגוּ מִטוֹבְךָ'**. ככל ששבעים ממנה,

שו"ת חברותא

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

הנאה ממלאכת חול המועד של אחרים

מערכת 'חברותא'
מיוחד ל'גנזי המלך'

רש"י חגיגה [יז ב] ותוס' שם, לענין תחומין ואו"ח רמו ג, לענין שביתת בהמתו. ועיין עוד בביאור הלכה [תקלו א].

ג. המגן אברהם [תקלח ב] כתב: שלדעת האוסרים מלאכת חול המועד מן התורה, אזי כשעשה מלאכה באיסור, יש לאסור ההנאה ממנה וכמו לענין מלאכת שבת, כמבואר באו"ח [שיח]. ועיין בבית מאיר שנחלק עליו ומתיר לגמרי. אולם, כדברי המגן אברהם מבואר בחדושי הריטב"א [לקמן י ב].

ועיין בשמירת שבת כהלכתה [סח הע' מה] בשם הגרש"ז אויערבך: שמכל מקום, במועד עצמו אסור לכל ליהנות ממלאכה הנעשית במזיד, אפילו לדברי האוסרים מלאכת חול המועד מדרבנן, שהרי אף לענין שבת אנו נוקטים, שאם עשה בו מלאכה מדרבנן במזיד, אסור אף לאחרים, על כל פנים בו ביום. ■

ורבנן הוסיפו לאסור כשיש טורה מרובה במלאכה, או כשהוא מעשה אומן וכמו שיתבאר לפנינו בזאת המסכת. (וה'קרן אורה' כתב סברא מחדשת בביאור דעת הרמב"ם: שמעיקר דין תורה נאמר, שצריך להיות פנוי בימים אלו

שאלה: האם מותר להנות ממלאכת חול המועד, שעשה אדם אחר?

תשובה: במסכת חגיגה (יח). דרשו חכמים מן הפסוקים, לאסור מלאכה בחול המועד. אולם, מאחר שהאיסור מלאכה שבחול המועד אינו חמור כביום טוב (וכמו שדרשו שם בבביתא מן הכתוב) ואין הדבר מפורש בתורה, אלו מלאכות מותרות ואלו אסורות, בהכרח שהדבר נמסר לחכמים לקבוע איזה מלאכה מותרת ואיזה אסורה.

ונחלקו רבותינו הראשונים בעיקר איסור זה: דעת התוס' (חגיגה יח) והרא"ש: שכל עיקרה של מלאכה בחול המועד, אינו אסור מן התורה, אלא מדרבנן. והדרשות שדרשו בגמרא שם, אינם אלא אסמכתא. וכן נקטו הראשונים בדעת הרמב"ם (יו"ט ז).

והרמב"ם שם נתן טעם לאיסור מלאכה זה: שמפני שחול המועד נקרא בתורה: **"מקרא קדש"** (שמות יב) וכמו כן, הרי הוא זמן של קרבנות חגיגה, על כן, כדי שלא יהיה נראה יום זה כאילו הוא חול גמור, תיקנו חכמים שיהיה אסור במלאכה. אולם התוס' (שם) הוכיחו מדברי הרשב"ם (פסחים קיח): שאיסור זה הוא מן התורה. וכן ביאר הטור (תקל) בדעת הרי"ף. וכן הוכיח הביאור הלכה (תקל) מדברי רש"י (מכות כג). ובאמת כן הוא מפורש בפירושו לתורה (ויקרא כג ח). אולם, הרמב"ן הטיל פשרה בין השיטות באופן זה: שמן התורה נאסר רק כשעושה שלא לצורך המועד כלל ואינו דבר האבד

לשמחת הרגל ולא פירטה התורה באיזה אופנים יהיה נעשה דבר זה והדבר נמסר לחכמים לקבוע באיזה אופן יהיה האדם פנוי ומיושב לשמוח וקבעו חכמים שיהיה נמנע מעשיית מלאכה לצורך מטרדה זו). **ויש כמה נפקא מינה בין שיטות אלו:**

א. כשיש ספק במלאכה, אם היא אסורה או מותרת. ובענין זה כתב הביאור הלכה: שאמנם מדברי השו"ע בכמה מקומות נראה שתפס שעיקר האיסור הוא מדרבנן. ואם כן יש להקל במקום ספק, מכל מקום אין למהר כ"כ להקל, הואיל ואין היתר זה מבורר וכנ"ל.

ב. המנחת חנוך [שכג ב] מחדש: שלדעת האוסרים מן התורה, יש לאסור בו גם כן תחומין [של י"ב מיל] ושביתת בהמתו ומחמר, על כל פנים, להסוברים שביום טוב אסורים דברים אלו מן התורה. עיין

מבצע קמתא דפסחא משפחה למען משפחה

כל התורם סל מזון למשפחה גדולה יקבל מתנה לחג הפסח הבעל"ט את כוס הישועות המפורסם מכסף טהור ובנוסף את התפלה על כוס נהרות גן עדן

התורם סל מזון למשפחה קטנה יקבל מתנה בית מזוזה מהודר ועליו טס למנצח מצופה זהב בצורת מנורה

עמותת "מקדשי שמך" פרטים בטל: 050-3676353 • 054-4740984

שירותי כח אדם וסיעוד

- עובדים זרים מכל העולם
- טיפול בקשישים, מוגבלים ונכים במסגרת חוק הסיעוד של ביטוח לאומי
- מטפלים למשך 24 שעות - אפשרי ללא לינה
- מענה מיידית לכל פניה

ברישיון משרד העבודה והרווחה

204-704-700-1 פקס: 08-9356686 נ"ד: 050-2333333 רח' הרצל 96 רחובות, מיקוד: 76548 raz2004@bezeqint.net

רחוב האדמו"ר 41 מקוצק בני ברק

למבירה ספרי תורה מהודרים
שנכתבו ע"י סופרים מומחים ויראי שמים בכתב ספרדי, בית יוסף, והאר"י

מבצע מיוחד
כל הרוכש ספר תורה עד חג הפסח יקבל ארגז מהודר (או עצי חיים ומעיל)
כמו כן ניתן להשיג אצלינו תפילין מהודרים לפרטים והזמנות נא לפנות לשי

052-8077722

קח בסדר

ישמח משה

1 שבת הגדול פרשת "צו"
במלון **סול-מריין** - נהריה
5★
מיום שישי עד מוצ"ש י"א-י"ב בניסן (30-31/3/07) למנינם)
עם הרבנים:
הרב שושן מיכאל שליט"א
הרב אורי יצחק שליט"א

2 נופש פסח
במלון **גולדן טולייפ** - באר שבע
4★
6300 ש"ח לזוג 7 לילות
אפשרות לשני מסלולים -
כל הקודם זוכה
לפרטים: טל' רב קווי 03-6783030

מרפאת שיניים שן וחסד
נוסד בשנת 1982

כתר חרס"נה 570 ש"ח
שתל 1.490 ש"ח • תותבת 1.590 ש"ח
תותבת גמישות ללא וויס 2.990 ש"ח
הנחות מפתיעות למשפחות ברוכות ילדים,
לתלמידי ישיבות ובני תורה

רח' רבי עקיבא 44 ב"ב פנת הרב קוק
052-8448443 • 03-5794757

יעמדו על הברכה

מסעודה בת ליזה לרפואה שלמה

לכל הישועות ברכה והצלחה למיכל בת נורית

מרקו בן אלירה ברכה והצלחה

אברהם בן מסעודה לעילוי נשמתו

בס"ד

ובערת החמץ מרכבן

מבצע שטיפת VIP פסח

רחיצה חיצונית, שאיבת פנים יסודית, ניקוי בלחץ אויר, התזת סיליקון כללי

למביא קופון זה רק **79 ש"ח** במקום 119 ש"ח (רכב פרטי)
המבצע בתוקף עד יג' בניסן תשס"ז

03-6919346

M*E*G*A*W*A*S*H
פינוק לרכב, מהפנוש ועד הראשו

באישור הרבנים • עסק שומר שבת • בעלות חרדית

רח' גאל אלון 145, פינת עמק הברכה, תל אביב (בסוף שד' י-ם)

פסח השנה כולנו מסובין עם "אוצרות חיים" באוירה רוחנית גבוהה

במלון 'המלך שלמה' טבריה

בהשתתפות הרב ישראל נח ברגר שליט"א והרב אורי יצחק שליט"א ועוד...

מיום י"ד בניסן 2.4.07 עד יום כ"א בניסן 9.4.07 7 לילות 8 ימים

הפיטן דוד שלמה שירו
הזמר משיח אביבי
הזמר אביעד גול

מופא לא מופא האל
סעודות עשירות • גלאט כשר • בשר ועוף בהכשר הרב לנדא • משגיחים צמודים • ללא קטניות • לא שריוה

הופעות אומנותיות. הרצאות מרתקות. בריכת שחיה. ספא. ג'קוזי. טיולים. פעילות עניפה לילדים סביב השעון. ועוד...

מופא זץ פיא יוולין
ההרשמה לשבת הגדול בעיצומה במלון גולדן טולייפ טבריה

03-6880091 • 050-3131740

משה בן נורה ברכה והצלחה

אנג'לו מרדכי בן לינה יזכה לחזור בתשובה שלמה

אלברטו בן אלאונורה יזכה לחזור בתשובה שלמה

שלום בן שרה הצלחה ופרנסה טובה

אלאונורה בת אדה רפואה שלמה

דוד בן דינה ברכה למשפחתו והצלחה בעסקיו

פראנקו בן גראציה ברכה למשפחתו והצלחה בעסקיו

אסתר כפיית בת מרים מורברי שמואל דוד בן אביבה לרפואה שלמה

סיגלית בת אסתר מירב בת אביבה לזיווג הגון

כל המועין לזכות ולהיות שותף בהצעת **420,000** עמודי התורה של יגוד המלך בכל שבוע, יזרום 500 שקלים לע"ן, רבואה, זיווג הצלחה, פרנסה, ודע חי וקיים וכו' וקבל פרסום בקוביה כדלעיל

03-6762226

להרויח בגדול!

בתכנית 'כח כפלים'

מלאו הוראת קבע זו על סך \$28*

ותקבלו

חינם!

טיול לאתרים בצפון

חינם!

קלטות וידאו, CD, טייפ וספרים

חינם!

מנוי שנתי ל'גנזי המלך'

חינם!

מנוי שנתי לעתון 'ארבע כנפות'

חינם!

סוף שבוע ששי שבת עם הרב אמנון יצחק

הוראה לחיוב חשבון לתוכנית "כח כפלים" למשך שנה מינימום

תאריך

לכבוד בנק _____ כתובת הבנק _____ מס' הסניף _____

1. אני/ו הח"מ שם בעל/י החשבון _____ משפחה _____ מס' זהות / ח.פ. _____

רח' _____ מס' _____ עיר _____ מיקוד _____ טל. בית _____ פלאפון _____

קוד מסלוקה		סוג חשבון		מס' חשבון בבנק					
בנק	סניף								
				2	3	9	2	קוד	מוסד
2 אסמכתא / מס' מזהה של הלקוח בחברה									

נותנים לכם בזה הוראה לחיוב חשבוננו הנ"ל בסניפכם, בגין תרומתי ל"שופר" בסכומים ובמועדים שיומצאו לכם מידי פעם בפעם באמצעי מגנטי, או רשימות ע"י "שופר" כמפורט מטה ב"פרטי ההרשאה".
 (2) ידוע לילדנו כי: א. הוראה זו ניתנת לביטול ע"י הודעה מפורטת/מאתנו בכתב לבנק ול"שופר" שתכנס לתוקף, יום עסקים אחד לאחר מתן ההודעה בבנק וכן ניתנת לביטול ע"י הוראת כל דרך ב. אחיה/נהיה רשאים/ים לבטל חיוב, לא יותר מתשעים ימים ממועד החיוב, אם ארכיז/נכיז לבנק כי החיוב אינו תואם את המועדים או הסכומים שנקבעו בכתב ההרשאה, אם נקבעו (3) ידוע לילדנו כי הפרטים שצוינו בכתב ההרשאה ומילויים, הם נשאים שעלינו להסדיר את המוטב (4) ידוע לילדנו כי סכומי החיוב ע"י הרשאה זו, יופיעו בדפי החשבון וכי לא תישלח לילדנו ע"י הבנק הודעה מיוחדת בגין חיובים אלה. (5) הבנק יפעל בהתאם להוראת בכתב הרשאה זו, כל עוד מצב החשבון יאפשר זאת, וכל עוד לא תהיה מניעה חוקית או אחרת לביצועו. (6) הבנק רשאי להוציא/נו מן ההסדר המפורט בכתב הרשאה זו, אם תהיה לו סבה סבירה לכך, ויודיע לילדנו על כך מיד לאחר קבלת החלטתו, תוך ציון הסיבה. (7) נא לאשר ל"שופר" בספח המחובר לזה, קבלת ההוראות אלו ממני/מאתנו.

פרטי ההרשאה:

1. סכום החיוב ומועדו: יקבעו מועד לתת על ידי "שופר" ע"י (התקרנות לקביעתם).

2. נרטי' החיוב: (סמן במשבצת המתאימה)

\$ 28 זכאות ליחיד

\$ 56 זכאות לזוג

לחודש 50 לחודש 20

תחמת בעל/י החשבון _____

תורם נכבד, שים לב: הוראה לחיוב חשבון זו אמורה להגיע לבנק דרך "שופר" עליו לשלוח את הטופס ל"שופר" ת.ד. 2711 בני ברק, טל: 03-6777779